

Ärende: VN/9727/2025

Begäran om utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 2 § i lagen om funktionshindersservice

Frågor för utlåtande

1. Remissinstansens organisation

Annan, vad? [Lagstadgad organisation enligt lagen om Svenska Finlands folkting 1331/2003]

2. Gör bestämmelsen om livsskeden tillsammans med specialmotiveringarna det lättare att bedöma när det är fråga om ett sådant behov av hjälp och stöd som bör tillgodoses genom de tjänster som det föreskrivs om i lagen om funktionshindersservice?

-

Här kan ni motivera ert svar eller ge ändringsförslag:

-

3. Garanterar förslaget att de personer med funktionsnedsättning som fått funktionshindersservice tidigare får funktionshindersservice också när de är äldre?

-

Här kan ni motivera ert svar eller ge ändringsförslag:

-

4. Är den föreslagna bestämmelsen om livsskeden ett tillräckligt komplement till det tillämpningsområde som redan godkänts med tanke på att lagen om funktionshindersservice ska förbli en speciallag?

-

Här kan ni motivera ert svar eller ge ändringsförslag:

-

5. Andra kommentarer om propositionen:

Svenska Finlands folkting (Folktinget) tackar för begäran att lämna utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 2 § i lagen om funktionshindersservice. I enlighet med sitt lagstadgade uppdrag (lag om Svenska Finlands folkting 1331/2003) tar Folktinget ställning endast till aspekter som berör den svenskspråkiga befolkningens språkliga rättigheter.

Språklig konsekvensbedömning

Trots att de språkliga rättigheterna inte ändras formellt i propositionen, ska justitieministeriets anvisning för bedömning av språkliga konsekvenser (justitieministeriets publikation 46/2016) tillämpas i lagberedningen. Utkastet till propositionen innehåller en kort kommentar om språkliga konsekvenser, där det konstateras att förslaget inte har några betydande konsekvenser för tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna. Detta kan dock inte anses utgöra en tillräcklig språklig konsekvensbedömning, eftersom en sådan även ska omfatta en bedömning av huruvida rättigheterna tillgodoses i praktiken.

I en språklig konsekvensbedömning är det nödvändigt att säkerställa att den finsk- och svenskspråkiga befolkningen också har faktisk tillgång till de föreslagna tjänstehelheterna, på eget språk och enligt lika grunder. Bland annat saknas en bedömning av hur den nya regleringen kan påverka den svenskspråkiga befolkningens faktiska tillgång till service på svenska enligt funktionshindersservicelagen i tvåspråkiga välfärdsområden. På grund av att en sådan bedömning saknas, uppstår därmed en osäkerhet om huruvida den finsk- och svenskspråkiga befolkningens behov verkligen tillgodoses enligt lika grunder.

Tillgång till svenskspråkig funktionshinderservice

Den föreslagna bestämmelsen om livsskeden syftar till att tydligare avgränsa mellan behov som ska mötas genom allmän lagstiftning och de som motiverar särskild service enligt lagen om funktionshinderservice. I praktiken innebär detta att vissa personer, särskilt i barndom eller ålderdom där behoven kan bedömas som "normala" för livsskedet, i högre grad kan komma att hänvisas till allmän service. Det kan även innebära, att vissa personer som i nuläget får service enligt funktionshindersservicelagen i fortsättningen kommer att hänvisas till allmänna tjänster istället.

Företrädare för funktionshinderorganisationer har framhållit att det idag råder en betydande osäkerhet kring tillämpningen av den nya lagen om funktionshinderservice i de tvåspråkiga välfärdsområdena, och att många personer med funktionsnedsättning upplever att de har svårt att få den service de behöver. Det finns därför en befogad oro för att en ny öppning av lagstiftningen i ett så tidigt skede kan bidra till ytterligare otydlighet i tillämpningen. Det förefaller även pågå en utveckling där allt fler personer hänvisas till tjänster enligt allmän lag, såsom socialvårdslagen, trots att det står klart att det finns ett behov av service enligt funktionshindersservicelagen. En bidragande orsak till detta är förmodligen de hårda inbesparingskraven.

Svenskspråkig funktionshindersservice är en sårbar sektor till följd av den begränsade tillgången på svenskspråkig expertis, och kräver såväl finansiella resurser som samarbete med andra välfärdsområden. I ett ansträngt ekonomiskt läge finns en stark oro för att välfärdsområdena anser att det är för dyrt och krävande att upprätthålla all den funktionshindersservice på svenska som behövs. Mot denna bakgrund önskar Folktinget påtala risken för att de tvåspråkiga välfärdsområdena successivt minskar utbudet av svenskspråkig funktionshindersservice, när tillämpningen i praktiken allt oftare styr mot den allmänna lagstiftningen. Förslaget att avgränsa valet mellan allmän lag och speciallag genom att införa en bestämmelse om livsskeden kan ytterligare bidra till en sådan utveckling.

Detta innebär i sin tur en risk för en utveckling i välfärdsområdena där personer med funktionsnedsättning inte får tillgång till den specialiserade servicen på svenska som de både behöver och har rätt till. Detta kan leda till att tillgången till svenskspråkig funktionshindersservice försvagas ytterligare, både nationellt och regionalt, och att rättigheterna för dessa personer därmed urholkas.

Om gränsdragningen mellan tillämpningen av allmän lag och speciallag skiljer sig mellan välfärdsområdena, kan det även leda till ökad regional ojämlikhet, där svenskspråkiga personer med funktionsnedsättning försätts i olika ställning i de tvåspråkiga välfärdsområdena. Det behövs därför noggrann vägledning och utbildning – även på svenska – för de yrkespersoner som tillämpar lagstiftningen.

Kotzev Christine
Svenska Finlands folkting